

Безіменна гора (переклад Віктора Часника)

Роберт Шеклі

Роберт Шеклі

БЕЗІМЕННА ГОРА

Переклад з англійської: Віктор Часник

Коли Моррісон покинув штаб-квартиру у наметі, спостерігач Денге спав з відкритим ротом, вільно розтягнувшись в шезлонгу. Моррісон обережно обійшов його, щоб ненароком не розбудити. Неприємностей і так вистачало. Йому потрібно було прийняти депутацію тубільців, тих самих ідіотів, що барабанили у скелях. А потім проконтролювати знищення безіменної гори. Його помічник, Ед Лернер, був там зараз. Але спочатку він повинен був перевірити найостанніший нещасний випадок. Був полудень, коли він прийшов на будівельний майданчик, і люди були на обідній перерві. Спираючись на свої гігантські машини, вони жували бутерброди і потягували каву. Все виглядало наче буденно, але Моррісон досить довго керував перебудовою планет, щоб не помітити погані ознаки. Ніхто не жартував, ніхто його не зачіпляв. Деякі просто сиділи на курній землі в тіні своїх величезних машин, чекаючи чогось ще.

Цього разу був пошкоджений бульдозер "Оуен". Він осів на зламану вісь там, де його залишили. Банда шкідників, два водія сиділи в кабіні і чекали його. "Як це відбулося?" запитав Моррісон. "Я не знаю", — сказав головний водій, витираючи піт, що заливав очі. — Дорога немов спучилася. Моррісон хмикнув і ткнув плечем гігантське переднє колесо Оуенса. Бульдозер може впасти на двадцять футів зі скелі і піднятися без подряпаного крила. Це була одна з найміцніших машин. І ось вже п'ята виходить з ладу. — Тут все йде шкереберть, — сплюнув другий водій, як ніби це все пояснювало. "Ви стаєте недбалими," — сказав Моррісон. "Ви не можете керувати цією технікою, як би ви були на Землі. Як швидко ви їхали? " " Від сили п'ятнадцять миль на годину ", — сказав головний водій. "Звичайно," іронічно підтакнув Моррісон. — Свята правда! Дорога ніби спучилася, а потім провалилася ...

"Ясно", сказав Моррісон. "Коли вже ви, хлопці, приймете через ваші товсті черепа, що ви не їдете по автостраді в Індіанapolisі? Я штрафую обох на половину денного заробітку." Він повернувся і пішов геть. Нехай вони краще зляться на нього, але забудуть свій забобонний страх перед цією планетою. Він прямував до безіменної гори, коли радист висунувся з своєї шпаківні і крикнув: "Тебе, Моррі. Земля". Навіть при повному посиленні голос містера Шотвелла, голови ради директорів Transterran Steel, був ледве чутний.

— Що вас затримує?

— Події, — коротко доповів Моррісон.

— Нові пригоди?

— На жаль, сер, так. Запала мовчанка.

— Але чому, Моррісон? Специфікація вказує м'який ґрунт і толерантні умови. Хіба не так?

— Так, — неохоче визнав Моррісон. — Смуга невдач. Але ми її подужаємо.

"Я сподіваюся на це", — сказав містер Шотуелл. "Я, звичайно, щиро на це сподіваюся. Ви стирчите там майже місяць, і ви не побудували жодного міста, ні порту, ні навіть автомагістралі! У нас вже пішла реклама, публіка цікавиться. Туди збираються їхати люди, Моррісон! Потрібні підприємства та сфера послуг, щоб почитати рухатися." "Я знаю це, сер." "Я впевнений, що ви робите. Але їм потрібна закінчена планета, і їм потрібні певні дати переїзду. Якщо їх не дамо ми, то дасть "Дженерал Констракшн", або "Земля-Марс", або "Джонсон і Герн". Планети — не така рідкість. Це теж зрозуміло?

З тих пір як почалися події, Моррісон насилу тримав себе в руках. Тепер його раптово прорвало.

— Якого біса ви від мене вимагаєте?! — закричав він. — Думаєте, я затягую спеціально? Можете засунути свій паршивий контракт ...

— Ну-ну, — поспішно заметушився Шотуелл. — Особисто до вас, Моррісон, у нас немає ніяких претензій. Ми віримо — ми знаємо! — що ви кращий фахівець з перебудови планет. Але акціонери ...

— Я зроблю все, що в моїх силах, — сказав Моррісон і дав відбій.

— Так ... — протягнув радист. — Може, панове акціонери самі, просимо сюди зі своїми лопатами? ..

Лернер чекав його в контрольній точці Ейбл, похмуро дивлячись на гору. Вона була вище, ніж Джомолунгма на Землі, і сніг її верхніх ділянок відливав рожевим на денному сонці.

— Заряди встановлені? — запитав Моррісон.

— Ще кілька годин. — Лернер зам'явся. Помічник Моррісона був обережним, низеньким, сивіючим чоловіком і — в душі — прибічником охорони довкілля. — Найвища вершина на планеті ... Не можна її зберегти?

— Виключено. Саме тут нам потрібен океанський порт.

Лернер кивнув і з жалем подивився на гору. — Дуже шкода. Ніхто ніколи на ній не побував." Моррісон блискавично повернувся і кинув на помічника спопеляючий погляд.

— Послухай, Лернер, я ясно усвідомлюю, що на горі ніхто не побував, я бачу символіку, яка полягає в її знищенні. Але ти знаєш не гірше за мене, що від цього нікуди не дітися. Навіщо ятрити рану?

— Я не ...

— Моя робота — не захоплюватися пейзажами. Я ненавиджу декорації. Мені платять за те, щоб я пристосовував планети до конкретних потреб людей.

— Ти сьогодні нервовий, — сказав Лернер.

— Просто утримайся від своїх натяків.

— Ну добре.

Моррісон витер спітнілі долоні об штани і винувато посміхнувся. Він сказав: "Давайте повернемося в табір і подивимося, що затіває цей проклятий Денге". Вони повернулись і пішли. Озираючись назад, Лернер побачив гору без назви, обведену червоним контуром на тлі неба. Навіть планета була безіменною. Нечисленне місцеве населення називало її Умгча або Онджей, але це не мало ніякого значення. У неї не буде офіційної назви, поки рекламний персонал Transterran Steel не розбереться, що семантично і на слух приємно для декількох мільйонів потенційних поселенців з переповнених внутрішніх планет.

Поки що вона значилась як Робочий об'єкт 35. Кілька тисяч людей і машин знаходилися на планеті, і за наказом Моррісона вони стануть розрівнювати, руйнувати гори, будувати рівнини, зсовувати цілі ліси, перенаправляти річки, розтоплювати крижані шапки, формувати континенти, копати нові моря, робити все, щоб Work Order 35 став ще одним підходящим домом для унікальної і вимогливої технологічної цивілізації *homo sapiens*. Десятки планет були перебудовані по стандарту землян. Замовлення на Об'єкт 35 не повинно було підкидати ніяких незвичайних проблем. Це було тихе місце з пологими полями і лісами, теплими морями і горбистою місцевістю. Але щось недобре творилося на лагідній землі.

Сталися нещасні випадки, поза всякими статистичними ймовірностями, і нервова система робочих відреагувала, щоб натворити ще більше. Бульдозеристи билися зі підривниками. У кухаря над чаном картопляного пюре трапилася істерика. Спаніель рахівника вкусив за кісточку бухгалтера. Дурниці вели до біди.

І ця робота — проста робота на нескладній планеті — ледь почалася. У наметі штабу Денге прокинувся, розважливо мружачись на віскі і газовану воду. — Як йдуть справи? — бадьоро поцікавився він.

— Прекрасно, — відгукнувся Моррісон.

— Радий чути, — з почуттям сказав Денге. — Мені подобається спостерігати, як ви, хлопці, працюєте. Ефективно. Ноу-хау. Безпомилково. Все йде на лад. Любо-дорого дивитися.

Моррісон не мав влади над цією людиною і його базіканням. Кодекс будівельників дозволяв присутність представників інших компаній — в цілях "обміну досвідом". На практиці представник вишукував НЕ передову методику, а приховані слабкості, якими могла скористатися його фірма ... А якщо йому вдавалося довести керівника будівництва до сказу — тим краще. Денге був неперевершеним майстром у цій справі.

"А що буде далі?" жваво запитав Денге. "Ми зносимо гору", — сказав Лернер. "Блискуче!" Він відкинувся на спинку і мрійливо втупився в стелю "Ту здоровенну? Приголомшливо." "Ця гора стояла, коли Людина рилась у грязі в пошуках комах і жадібно доїдала те, чим погребував шаблезубий тигр. Господи, та гора набагато старше!" Денге щасливо розсміявся і зробив ковток зі склянки. "Ця гора височіла над морем, коли Людина — я маю на увазі наш благородний вид *homo sapiens* — була

медузою, ще повзала в океані, не наважуючись вийти на сушу. "Добре, — процідив Моррісон, — цього достатньо". Денге проникливо подивився на нього. "Але я пишаюся тобою, Моррісон, я пишаюся усіма вами. Ми пройшли довгий шлях з часів медуз. Те, на що природі знадобилося мільйон років, щоб звести, людина може зруйнувати за один день. Ми може розірвати по частинам цю милу гірку і замінити її бетонним і сталевим містом, яке гарантовано прослужить століття! "Заткнись", сказав Моррісон, подавшись вперед, з перекошеним обличчям. Лернер застережливо поклав руку йому на плече. Вдарити спостерігача — вірний спосіб залишитися без роботи.

Денге допив свій напій і звучно вимовив: "Відійди убік, мати-природа! Тремтіть, стародавні камені і пагорби, вий від страху, одвічне океанське море, аж до твоїх чорних глибин, де моторошні монстри ковзають у вічній тиші! Бо Великий Моррісон прийшов, щоб осушити море і зробити з нього спокійний ставок, вирівняти пагорби і побудувати на них 12-смугові супермагістралі, обладнані туалетами замість дерев, столами для пікніка замість чагарників, закусочними на місці скель, заправними станціями біля печер, рекламними щитами замість гірських струмків і іншими химерними спорудами, необхідними божественній Людині."

Моррісон раптово встав і вийшов слідом за Лернером. Він відчував, що майже готовий розмалювати фізіономію Денге і кинути цю брудну роботу. Але він не став би цього робити, тому що це було те, чого хотів Денге, для виконання чого той був найнятий.

— І хіба варто було б так засмучуватися, якщо б в словах Денге не було частки правди? — задався питанням Моррісон.

— Нас чекають тубільці, — нагадав Лернер, наздогнавши шефа.

— Зараз мені не до них, — сказав Моррісон. Але з далеких пагорбів долинули свистки і бій барабанів. Ще одне джерело роздратування для його нещасних працівників. У Північних воріт стояли три аборигена і перекладач. Місцеві жителі були схожі на людей — кістляві, голі первісні дикуни.

"Чого вони хочуть?" - втомлено запитав Моррісон. Простіше кажучи, містер Моррісон, вони передумали, — сказав перекладач. Вони хочуть отримати назад свою планету і готові повернути всі наші подарунки. Моррісон зітхнув. Він не міг дуже добре пояснити їм, що Робочий Об'єкт 35 не був "їх" планетою. Планетою не можна володіти — її можна лише займати. Суд вершила необхідність. Ця планета швидше належала кільком мільйонам земних поселенців, які будуть її використовувати, ніж кільком сотням тисяч дикунів, які снували по її поверхні. Так, принаймні, вважали на Землі.

— Розкажіть їм знову про чудову резервацію, яку ми підготували. Їх там будуть годувати, одягати, вчити ...

Беззвучно підійшов Денге. "Ми збираємося здивувати їх добротою", — сказав він. "Кожному чоловікові — наручний годинник, пара черевиків і урядовий каталог насіння. Кожній жінці — губна помада, цілий шматок мила і комплект натуральних бавовняних штор. Для кожного села - залізничну станцію, магазин. — "Тепер ви заважаєте роботі", сказав Моррісон. "Причому перед свідками". Денге знав правила. "Вибач, старий", —

сказав він і відступив назад. "Вони говорять, що передумали", — сказав перекладач. "Якщо перевести буквально, вони кажуть, що ми повинні повернутися в нашу демонічну країну в небі, або вони знищать нас жахливою магією. Священні барабани зараз вже вибили закляття, і духи збираються". Моррісон з жалем подивився на аборигенів. Щось подібне відбувалося на кожній планеті з корінним населенням. Одні і ті ж безглузді погрози завжди створювалися доцивілізаційними народами з гіпертрофованою думкою про себе і взагалі без поняття про силу технології. Він занадто добре знав первісних людей. Великі хвальки, великі вбивці місцевої різноманітності кроликів і мишей. Іноді чоловік п'ятдесят зберуться разом і накинуться на нещасного втомленого буйвола, загнавши його до знемоги, перш ніж наважаться наблизитися, щоб замучити до смерті шпильковими уколами тупих списів. А потім які проведуть банкети, затіють святкування! Яких героїв вони придумали самі! — Передайте, щоб забиралися під три чорти, — сказав Моррісон. — Передайте, що якщо вони підійдуть до табору, то на власній шкурі випробують деякі справжні чари.

"Вони обіцяють великі неприємності в п'яти надприродних категоріях" — крикнув услід перекладач. "Збережи це для своєї докторської дисертації", сказав Моррісон, і перекладач весело посміхнувся.

Настав час знищення безіменній гори. Лернер відправився з останнім обходом; Денге носився зі схемою розташування зарядів. Потім всі відійшли назад. Підричники скарлючилися в своїх окопчиках. Моррісон пішов на Контрольний Пункт.

Один за іншим рапортували про готовність керівники груп. Фотограф зробив заключний знімок.

"Будь готовий, — сказав Моррісон по радіо і зняв захисні блокування з головного детонаційного ящика. "Поглянь на небо", — пробурмотів Лернер. Моррісон подивився вгору. Сутеніло, і з заходу з'явилися чорні хмари, що покривали охристе небо. У таборі настала тиша, і навіть замовкли барабани з довколишніх пагорбів. "Десять секунд. П'ять, чотири, три, два, один — пішла!" Моррісон втиснув кнопку. В цю мить він відчув на щоці слабкий вітерець. І тут же схопився за кнопку, інстинктивно намагаючись повернути скоєне.

Тому що ще до того, як пролунали крики, він зрозумів, що в розташуванні зарядів допущена жахлива помилка.

Пізніше, залишившись на самоті в наметі, після того як поховали мертвих, а поранених віднесли в лазарет, Моррісон спробував відновити події. Це була, зрозуміло, випадковість: раптова зміна напрямку вітру, несподівана крихкість породи під поверхневим шаром і злочинна дурість у встановленні бустерних зарядів саме там, де вони могли заподіяти найбільшу шкоду.

Ще один випадок в ланцюжку неймовірностей, сказав він собі ... і різко випростався.

Вперше йому спало на думку, що нещасним випадкам, можливо, допомогли.

Моррісон піднявся і став міряти кроками вузький прохід намету. Підозра з очевидністю падала на Денге. Конкурентні пристрасті могли завести далеко. Доведи

він, що "Transterran Steel " некомпетентна, роботи проводяться недбало, в аварійних умовах, — і замовлення дістанеться компанії Денге. Але це надто очевидно. Довіряти не можна нікому. Навіть у непримітного Лернера могли бути свої причини. Можливо, варто звернути увагу на аборигенів і їх чари – хтозна, раптом це прояв психокінетичних здібностей.

Він підійшов до виходу і подивився на розкидані навколо намети, де жили його робітники. Хто винен?

З пагорбів долинав приглушений бій незграбних барабанів колишніх власників планети. І прямо попереду височіла посічена шрамами лавин безіменна гора.

Вночі Моррісон довго не міг заснути.

На наступний день робота тривала як зазвичай. Денге, підтягнутий і зібраний, в галіфе кольору хакі і темно-рожевому офіцерському кітелі, підійшов до колони вантажівок з хімікатами для зведення боліт.

— Привіт, шеф! — бадьоро почав він. — Я б із задоволенням поїхав з ними, якщо не заперечуєте.

— Прошу, — ввічливо погодився Моррісон.

— Дуже вдячний. Обожаю подібні операції, — повідомив Денге, забираючись в кабінку головної машини поруч з картографом. — Такого ґатунку операції наповнюють мене почуттям гордості за людський рід. Ми піднімаємо цю марну болотну цілину, сотні квадратних миль, і в один прекрасний день поля пшениці заколосяться там, де стирчав очерет.

— Ти взяв карту? — запитав Моррісон у десятника Рів'єри.

— Ось вона, — сказав Лернер, передаючи карту.

— Так ... — гучно захоплювався Денге. — Болота — в пшеничні поля. Перехоплює подих! Чудо науки. І що за сюрприз для мешканців боліт! Уявіть переляк сотень видів риби, земноводних, птахів, коли вони виявлять, що їх водяній рай раптово затужавів. Буквально затвердів навколо них; фатальне невезіння. Зате, зрозуміло, чудове добриво для пшениці.

— Що ж, рушили, — наказав Моррісон. Денге грайливо замахав проводжаючим. Рів'єра вліз у вантажівку. Флінн, десятник-хімік, їхав в своєму джипі.

— Зачекайте, — сказав Моррісон і підійшов до джипу. — Я хочу, щоб ви простежили за Денге.

— Постежити? — здивовано вступився Флінн.

— Ну так. — Моррісон нервово потер руки. — Зрозумійте, я нікого не звинувачую. Але відбувається занадто багато випадковостей. Якщо комусь вигідно представити нас з поганою боку ...

Флінн по-вовчому усміхнувся.

— Я простежу за ним, бос. Не хвилюйтеся за цю операцію. Може бути, він складе компанію своїм рибкам під пшеничними полями, — Без грубощів, — попередив Моррісон.

— Боже збав. Я прекрасно вас розумію. — Десятник пірнув в джип і з ревом помчав

до голови колони. Півгодини процесія вантажівок здіймала пил, а потім остання зникла вдалині. Моррісон повернувся в намет, щоб скласти звіт про хід робіт.

І виявив, що не може відірватися від рації, чекаючи повідомлення Флінна. Хоч би Денге що-небудь накоїв! Якусь дрібну капость, доводячи свою провину. Тоді у Моррісона було б повне право розірвати його на частини.

Минуло дві години, перш ніж ожила рація, і Моррісон розбив коліно, кинувшись до неї при звуці зумера.

— Це Рів'єра. У нас неприємності, містер Моррісон. Головна машина збилася з курсу. Не питаєте, як це сталося. Я думав, що картограф знає свою справу. Платять йому досить.

— Що трапилося?! — закричав Моррісон.

— Здається, в'їхали на тонку кірку. Вона тріснула. Внизу трясовина, перенасичена водою. Втратили все, крім шести вантажівок.

— Флінн?

— Ми настелили понтони і багатьох витягли, але Флінна не врятували.

— Добре, — важко вимовив Моррісон. — Висилаю за вами всюдиходи. Так, і ось що. Не спускайте очей з Денге.

— Це буде сутужно, — сказав Рів'єра.

— Чому?

— Бачте, він сидів в головній машині. У нього не було ні найменшого шансу.

Атмосфера в таборі була напружена до межі. Нові втрати зробили запеклими і озлобили людей. Побили пекаря, тому що хліб мав дивний присмак, і ледь не лінчували гідробіолога за те, що він тинявся без діла біля чужого обладнання. Але цим не вдовольнилися і стали підглядати за становищем аборигенів.

Дикуни влаштували поселення в скелях поруч з робочим табором — гніздо пророків і чаклунів, які зібралися проклинати демонів з неба. Їх барабани гриміли день і ніч. У людей свербіли руки стерти всю цю братію в порошок, просто щоб припинити шум.

Моррісон активізував роботи. Дороги будувалися і через тиждень розсипалися. Привезена їжа псувалася з катастрофічною швидкістю, а їсти місцеві продукти ніхто не хотів. Під час грози блискавка вдарила в генератор, нахабно обійшовши громовідводи, встановлені самим Лернером. Пожежа охопила пів-табору, а прилеглі струмки пересохли самим загадковим чином.

Зробили другу спробу підірвати безіменну гору. В результаті виник обвал, причому в несподіваному місці. П'ятеро робітників, які потайки випивали на схилі, були засипані камінням. Після цього підривники відмовилися встановлювати на горі заряди.

І знову викликала Земля.

— Але що саме вам мішає? — запитав Шотуелл.

— Кажу вам, не знаю, — відповів Моррісон.

— Ви не допускаєте можливість саботажу? — трохи помовчавши, припустив Шотуелл.

— Ймовірно, — сказав Моррісон. — Все це ніяк не пояснити природними причинами. При бажанні, нам можна сильно напаскудити: збити з курсу колону, переставити заряди, пошкодити громовідводи ...

— Кого ви підозрюєте?

— У мене тут п'ять тисяч людей, — повільно вимовив Моррісон.

— Я знаю. Тепер слухайте уважно. Правління вирішило надати вам необмежені повноваження. Для виконання роботи ви маєте право робити все, що завгодно. Якщо треба, замкніть пів-табору. Якщо вважаєте за необхідне, знищуйте аборигенів. Прийміть всі й усілякі заходи. Будь-які ваші дії не будуть поставлені вам в провину і не спричинять відповідальності. Ми готові навіть сплатити більш ніж солідну винагороду. Але робота повинна бути виконана.

— Я знаю, — сказав Моррісон.

— Але ви не знаєте, яке значення отримав Робочий Об'єкт 35. По секрету можу повідомити, що компанія зазнала ряд невдач в інших місцях. Ми надто загрузли, щоб кинути цю планету. Ви просто зобов'язані довести справу до кінця. Будь-якою ціною.

— Зроблю все, що в моїх силах, — сказав Моррісон і дав відбій.

В той день вибухнув склад пального. Десять тисяч галонів Д-12 були знищені, охорона загинула.

— Тобі диявольськи пощастило, — похмуро промовив Моррісон.

— Ще б. — Під шаром бруду і поту лице Лернера було сірим. Він хлюпнув собі в склянку. — Виявився я там на десять хвилин пізніше, і мені кришка.

— Страшенно вдало, — задумливо пробурмотів Моррісон.

— Ти знаєш, — продовжував Лернер, — мені здалося, що ґрунт був розпечений. Не може це бути проявом вулканічної діяльності?

— Ні, — сказав Моррісон. — Наші геологи обнюхали тут кожен сантиметр. Під нами гранітна плита.

— Гмм ... Морри, можливо, тобі слід прибрати аборигенів.

— Навіщо?

— Єдиний неконтрольований фактор. У таборі всі стежать один за одним. Залишаються тільки місцеві! Зрештою, якщо допустити, що паранормальні здібності ...

Моррісон кивнув. — Іншими словами, ти допускаєш, що вибух влаштували чаклуни?

Лернер насупився, дивлячись на обличчя Моррісона.

— Псіхокінез. На це варто звернути увагу.

— А якщо так, — розмірковував Моррісон, — то аборигени можуть все, що завгодно. Збити з курсу колону ...

— Гадаю.

— Так що ж вони тягнуть? — запитав Моррісон. — Підірвали б нас до чортової матері без церемоній, і все!

— Можливо, у них є обмеження ...

— Дурниця. Занадто хитромудра теорія. Набагато простіше припустити, що нам хтось шкодить. Може бути, пообіцяли мільйон конкуренти. Може бути,

пришелепкуватий. Але він повинен бути кимось із керівництва. З тих, хто перевіряє схеми розташування зарядів, встановлює маршрути, відправляє робочі групи ...

— Ти що ж, маєш на увазі ...

— Я нічого не маю на увазі, — відрізав Моррісон. — А якщо помиляюся, прости. — Він вийшов з намету і покликав двох робітників. — Замкніть його де-небудь, та простежте, щоб він залишався під замком.

— Ти перевищуєш свою владу, — Безумовно.

— І ти не правий. Ти не правий, Моррі.

— В такому разі, вибач. Він махнув робочим, і Лернера повели. Через два дні пішла лавина. Геологи нічого не могли зрозуміти. Висувалися припущення, що повторні вибухи викликали тріщини в корінній підстильної породі, тріщини розширювалися ...

Моррісон наполегливо намагався прискорити роботи, але люди почали відбиватися від рук. Пішли чутки про літаючі тарілки, вогненні долоні в небі, тварин, що розмовляють і розумні робочі машини. Подібні плітки збирали безліч слухачів. Ходити по табору стало небезпечно. Добровільні вартові стріляли по будь-якій тіні.

Моррісон був не дуже здивований, коли одного разу вночі виявив, що табір спорожнів.

Через деякий час в його намет увійшов Рів'єра.

— Очікуються неприємності. — Він сів і закупив сигарету.

— У кого?

— У аборигенів. Хлопці вирушили в їх село. Моррісон кивнув.

— З чого почалося?

Рів'єра відкинувся на спинку стільця і глибоко затягнувся.

— Знаєте цього божевільного Чарлі? Того, що вічно молиться? Він забожився, що бачив у свого намету одного місцевого. За його словами, той заявив:

"Ви здохнете. Всі ви, земляни, здохнете". А потім зник.

— У стовпі диму?

— Ага. — Рів'єра ощирився. — Саме так, в стовпі диму, Моррісон знав, про кого йде мова. Типовий істерик. Класичний випадок.

— Кого вони зібралися знищувати? Відьом? Або пси-суперменів?

— Знаєте, містер Моррісон, по-моєму, це їх не дуже хвилює.

Здалеку долинув гучний розкотистий звук.

— Вони брали вибухівку? — запитав Моррісон.

— Гадки не маю. Мабуть.

Це дикість, подумав Моррісон, панічна поведінка натовпу. Денге посміхнувся б і сказав: "Коли сумніваєшся, завжди стріляй. Краще перестрахуватися".

Моррісон зловив себе на тому, що відчуває полегшення. Добре, що його люди зважилися. Прихований пси-талант ... хто знає.

Через півгодини до табору добрели перші робочі, мовчазні, понурі.

— Ну? — вимовив Моррісон. — Всіх прикінчили?

— Ні, сер, — видавив один з робітників. — Ми до них навіть не дісталися.

— Що трапилося? — запитав Моррісон, насилу стримуючи паніку.

Люди все підходили. Вони стояли тихо, опустивши очі.

— Що трапилося?! — закричав Моррісон.

— Ми були на півдорозі, — відповів робітник. — Потім зійшла лавина.

— Багатьох покалічило?

— З наших нікого. Але вона засипала їх село.

— Це погано, — м'яко промовив Моррісон.

— Так сер. — Люди мовчали, невідривно дивлячись на нього. — Що нам робити, сер?

Моррісон на мить міцно стиснув повіки.

— Повертайтеся до наметів і будьте напоготові, — фігури розтанули в темряві.

— Приведіть Лернера, — сказав Моррісон на запитальний погляд Рів'єри. Як тільки Рів'єра вийшов, він повернувся до рації і став викликати в табір всі групи. Їм заволоділо недобре передчуття, так що, коли через півгодини налетів торнадо, це не застало його зненацька. Він зумів відвести людей в кораблі, перш ніж здуло намети.

Лернер показався у тимчасовій штаб-квартирі в радіорубці флагманського корабля.

— Що відбувається?

— Я скажу тобі, що відбувається, — відповів Моррісон. — У десяти милях звідси прокинулася гряда згаслих вулканів. Йде найпотужніше виверження. Метеорологи повідомляють про наближення приливної хвилі, яка затопить половину континенту. Зареєстровані перші поштовхи землетрусу. І це тільки початок.

— Але що це?! — вигукнув Лернер. — Чим це викликано?

— Земля на зв'язку? — запитав Моррісон у радиста.

— Викликаю.

До кімнати увірвався Рів'єра.

— Підходять останні дві групи, — доповів він.

— Коли всі будуть на борту, дайте мені знати.

— Що тут діється? — закричав Лернер. — Це теж моя вина?

— Прости мене, — сказав Моррісон.

— Щось зловив, — сказав радист. — Зараз ...

— Моррісон! — не витримав Лернер. — Говори !!

— Я не знаю як пояснити. Це занадто жахливо для мене. Денге — ось хто міг би сказати тобі.

Моррісон прикрив очі і представив перед собою Денге. Той глузливо посміхався. "Ви є свідками завершення саги про амебу, яка вважає себе Богом. Вийшовши з океанських глибин, суперамеба, що величає себе Людиною, вирішила, що раз у неї є сіра речовина під назвою мозок, то вона понад усе. І, прийшовши до такого висновку, амеба вбиває морську рибу та лісового звіра, вбиває без ліку, ні краплі не замислюючись про цілі Природи. А потім свердлить дірки в горах, і зневажає стогнучу землю важкими містами, і ховає зелену траву під бетонною кіркою. А потім, розмножуючись неймовірно, понад усякі межі, космічна амеба попрямувала у інші

світи і там почала зносити гори, прасувати рівнини, зводити ліси, змінювати русла річок, розтоплювати полярні шапки, ліпити материки і опоганювати планети. Природа стара і некваплива, але вона і невблаганна. І ось неминуче настає пора, коли природі набридає самовпевнена амеба з її претензіями на богоподобу. І, отже, приходить час, коли планета, чию поверхню терзає амеба, відкидає її, випльовує. В той день, для повного свого подиву, амеба виявляє, що жила лише по терплячій поблажливості сил, що лежать поза межами її уяви, жила нарівні з тваринами лісів і боліт, не гірше квітів, та не краще насіння, і що Всесвіту немає діла до того, жива вона чи мертва, що всі її хвалькуваті здобутки не більше ніж слід павука на піску ".

— Що це? ... — почав благати Лернер.

— Я думаю, що планета нас більше терпіти не буде, — сказав Моррісон. — Я думаю, їй набридло.

— Земля на зв'язку! — вигукнув радист. — Давай, Морри.

— Шотуелл? Послухайте, ми зібрали манатки, — закричав Моррісон в трубку. — Я рятую людей, поки ще є час. Не можу вам пояснити зараз і не впевнений, що зможу коли-небудь ...

— Планету взагалі не можна використовувати? — перебив Шотуелл.

— Ні. Абсолютно ніякої можливості. Я сподіваюся, що це не позначиться на репутації фірми ...

— О, до біса репутацію фірми! — сказав Шотуелл. — Справа в тому ... Ви не маєте поняття, що тут діється, Моррісон. Пам'ятайте наш Гобійський проект? Повний крах. І не тільки у нас. Я не знаю. Я просто не знаю. Прошу мене вибачити, я говорю незв'язно, але з тих пір як затонула Австралія ...

— Що ?! — заревів Лернер.

— Мабуть, ми повинні були запідозрити щось, коли почалися урагани, проте землетрусу ...

— А Марс? Венера? Альфа Центавра?

— Скрізь те ж саме. Але ж це не кінець. правда, Моррісон? Людство ...

— Алло! Алло! — закричав Моррісон. — Що трапилося? — запитав він у радиста.

— Зв'язок перервався. Я спробую ще раз.

— А чорт з ними, — вимовив Моррісон. В цю секунду влетів Рів'єра.

— Всі на борту, — випалив він, — Шлюзи закриті. Ми готові, містер Моррісон.

Всі дивилися на нього. Моррісон обм'як в кріслі і розгублено посміхнувся.

— Ми готові, — повторив він. — Але куди нам податися?

© Переклад: Віктор Часник. 2019.